

PRZEGLĄD TECHNICZNY

PISMO MIESIĘCZNE

POŚWIĘCONE SPRAWOM TECHNIKI I PRZEMYSŁU.

REDAKCJA

Adam Braun, inżynier, — Edward Cichocki, budowniczy, — Zdzisław Dąbrowski, inżynier, — Józef Demby, dyrektor cukrowni, — Jan Heurich, budowniczy, — Władysław Hirszel, budowniczy, — Zygmunt Kiślański, budowniczy, — Feliks Kucharzewski, inżynier, — Stefan Kossuth, inż. technolog, — Władysław Kronenberg, inżynier, — Zygmunt Lubiński, magister nauk przyr., — Józef Natanson, kand. nauk przyr., — Aleksander Sadkowski, inżynier, — Józef Słowikowski, inżynier, — Konstanty Wojciechowski, budowniczy, — Ludwik Wojno, inż. mechanik.

TOM XIX.

DZIESIĄTY ROK WYDAWNICTWA.

WARSZAWA.

W DRUKARNI JÓZEFA SIKORSKIEGO, WARECKA Nr. 6.

1884.

PRZEGLAD
TECHNICZNY

Дозволено Цензурою.

Варшава, 18 Июня 1884 года.

3359
III, CZASOP

10 (1884)

Biblioteka Jagiellońska

1001359605

SPIS ARTYKUŁÓW

ZAWARTYCH W TOMIE DZIEWIĘTNASTYM PRZEGLĄDU TECHNICZNEGO.

(1-e półrocze 1884 r.).

Zeszyt I. — Styczeń.

	Str.
— J. HEURICH. Rozwój historyczny architektury budowli mieszkalnych. Odczyt publiczny, wypowiedziany w Resursie Obywatelskiej, 28 listopada r. z.	1
— M. SZYMANOWSKI. Wydobywanie nafty na Kaukazie	5
— A. L. SULIGOWSKI. Zakład gazowy w Lublinie	7
— W. KONDAKI. O kopalniach rud ołowiu i miedzi w okolicy Kielc i Checin (dokończenie)	12
— Przegląd kongresów, wystaw, konkursów i t. p. Międzynarodowa wystawa elektryczna w Wiedniu 1883 r. I. Wstęp. II. Przegląd ogólny maszyn, przez A. Brauna	16
— Krytyka i bibliografia. Zamek krzyżacki w Malborgu, dziś a przed pięćset laty, M. Moraczewskiego	19
Wzmianki o nowych książkach	19
Nowe książki. Francuskie za październik 1883 r., Niemieckie za listopad 1883 r.	20
— Przegląd wynalazków, ulepszeń i celn. robót. Drogi żelazne. Hamulec ciągły, samodiałający, powietrzny, systemu Hardy'ego.	21
Obsługa ruchu na stromych torach, systemu Abt'a	21
Umocowywanie szyn na podkładach drewnianych, za pomocą zaczepiających o siebie naciętych bolców	22
Iskrochron Petzold'a	22
— Kronika bieżąca. Ruch budowlany, przez Z. Kiślańskiego.	22
Regulacja Rzymu	24
Nowa wystawa w Berlinie	24
Rozwój architektury w Berlinie	24
Nekrologia. Feliks Strzelecki	24
Henryk Muklanowicz	24
— Dwie tablice rysunków. I. Wydobywanie nafty na Kaukazie.— II. Zakład gazowy w Lublinie.	

Zeszyt II. — Luty.

— Konkurs na powiększenie Kościoła Ś-go Aleksandra w Warszawie	25
— M. SZYMANOWSKI. Wydobywanie nafty na Kaukazie (dok.)	28
— J. HEURICH. Rozwój historyczny architektury budowli mieszkalnych. Odczyt publiczny, wypowiedziany w Resursie Obywatelskiej, 28 listopada r. z. (dokończenie)	30
— Przegląd kongresów, wystaw, konkursów i t. p. Międzynarodowa wystawa elektryczna w Wiedniu 1883 r. III. Telegrafy i elektrotechnika na drogach żelaznych, przez A. Brauna	35
— Krytyka i bibliografia. Wykreślne oznaczenie sił w budowlach inżynierskich, Jakóba Chalmers'a. Statyka wykreślina Maurycego Maure'a, przez M. Thull'ego.	37
Nowe książki. Francuskie za listopad i grudzień 1883 r., Niemieckie za listopad 1883 r.	39
— Przegląd wynalazków, ulepszeń i celn. robót. Farbiarstwo. Bielenie tkanin bawełnianych, przez A. Grabowskiego	40
Rozmaitości. Szlamiarka „Dervaux“ przez K. Sumińskiego	43
Bakterye w murach z cegły	43
Osie i obręcze ze skóry	43
— Kronika bieżąca. Oddział towarzystwa popierania rosyjskiego przemysłu i handlu w Warszawie	44

	Str.
Sprawy kanalizacyjne	47
Cukrownia Młodzieszyn	48
Produkcya cynku	48
Słownik kolejowy.	48
— Od Redakcyi. W sprawie raportów i posiedzeń redakcyjno-cukrownicznych	48
— Cztery tablice rysunków. III, IV, V i VI. Plany projektów konkursowych powiększenia kościoła Ś-go Aleksandra w Warszawie.	

Zeszyt III. — Marzec.

— K. OBRĘBOWICZ. Oznaczenie naprężeń (napięć) wywołanych działaniem sił prostopadłych do przekroju	49
— M. SZYMANOWSKI. Kilka słów o przerobie nafty surowej na Kaukazie	52
— A. GRABOWSKI. Zarys dziejów farbiarstwa	55
— Przegląd kongresów, wystaw, konkursów i t. p. Międzynarodowa wystawa elektryczna w Wiedniu 1883 r. IV. Telefony, mikrofony, fotofony i t. p., przez A. Brauna	58
Wynik konkursu ogłoszonego w d. 14 (26) kwietnia 1883 r. na rozszerzenie kościoła parafialnego Ś-go Aleksandra w Warszawie. Protokół sądu konkursowego wraz z motywami	60
— Krytyka i bibliografia. O niebezpieczeństwie wynikającym z nieodpowiedniego obchodzenia się z petroleum i środkami uchylenia tegoż niebezpieczeństwa, Arnulfa Navoratila, przez J. Heilperna	63
Nowe książki. Niemieckie za styczeń 1884 r.	65
— Przegląd wynal., ulepszeń i celn. robót. Drogi żelazne. Hamulec ciągły, samodiałający, o zgęszczonym powietrzu, systemu Carpenter'a	66
Przyrząd do mierzenia żyzywania się szyn A. Brüggemann'a	67
Cukrownictwo. Eliminacja, przez K. Sumińskiego	68
Sprawozdanie z czasopism cukrowniczych za ostatnie 3 kwartały 1883 r., przez J. Piaseckiego	69
Architektura. Dom Nr. 42 przy ul. Nowy-Świat w Warszawie	70
— Kronika bieżąca. Cukrownia i rafinerya „Rytwiany“	71
Cukrownia „Model“	71
Wyrób papieru	71
Nekrologia. Aleksander Białkowski.	71
Władysław Kluger	71
— Trzy tablice rysunków. VII. Do art. inż. Obrębowicza.— VIII. Hamulec Carpenter'a i przyrząd Brüggemann'a.— IX. Elewacja domu Nr. 42 przy ul. Nowy Świat w Warszawie.	

Zeszyt IV. — Kwiecień.

— A. KOSSUTH. Czystość wnętrza kotłów parowych	73
— K. OBRĘBOWICZ. Oznaczenie naprężeń (napięć) wywołanych działaniem sił prostopadłych do przekroju (c. d.)	74
— W. HIRSZEL. Rzut oka na projekt kaplicy pomnikogrobowej dla ś. p. Karola Scheiblera, wykonany przez bud. P. Brukalskiego i M. Tołwińskiego, i odznaczony 2-ą nagrodą konkursową	77
— O chemicznej kontroli osmozy. Przekład ze sprawozdania o pracy H. Leploy'a, przez Tadeusza Rutkowskiego	79
— Przegląd kongresów, wystaw, konkursów i t. p. Międzynarodowa wystawa elektryczna w Wiedniu 1883 r. V. Baterye gal-	

	Str.
waniczne i zbiorniki elektryczności (akumulatory), przez <i>Wł. Kozłowski</i> , inż.	81
Protokół sądu konkursowego z dnia 19 marca 1884 r., dotyczącego projektów budowy kaplicy pomnikowo-grobowej dla ś. p. <i>Karola Scheiblera</i> .	82
— Nowe książki. Francuskie za styczeń 1884 r., Niemieckie za luty 1884 r.	84
— Przegląd wyn., ulepszeń i celn. robót. Drogi żelazne. Hamulec ciągły, samodiałający, o zgaszczonem powietrzu, systemu <i>Carpenter'a</i> (dok.)	85
Budowa wierzchnia metaliczna, pomysłu inż. <i>Vogt'a</i>	86
Cukrownictwo. Sprawozdanie z czasopism cukrowniczych za ostatnie 3 kwartały 1883 r. (c. d.), przez <i>J. Piaseckiego</i>	86
Górnictwo. Nowy materiał wybuchowy „ <i>Helhofit</i> “, przez <i>Winc. Choroszewskiego</i> , inż. górni.	89
Budownictwo. Przewietrzanie (wentylacja) lokali publicznych	90
Beton asfaltowy	91
— Kronika bieżąca. Posiedzenia redakcyjno-cukrownicze	91
Przepisy czasowe dotyczące budowy i wyzysku bocznic (odnog fabrycznych)	92
Oświetlenie elektryczne w Berlinie	93
Koszta oświetlenia gazowego i elektrycznego	93
Oznaczenie najkorzystniejszej prędkości jazdy pociągów towarowych	94
Żegluga parowa	94
Kanał Panamski	94
Trwałość szyn żelaznych i stalowych	95
Przyczynki do słownictwa technicznego	95
Przyrządy do gaszenia lub pochłaniania iskieł przy silnicach przenośnych	96
Oświetlenie wnętrza czynnych kotłów parowych	96
Oświetlanie powozów kolejowych gazem, według systemu <i>Pintsch'a</i>	96
Zegary normalne w Berlinie	96
Konkurs	96
Korespondencja	96
Sprostowanie	96
— Pięć tablic rysunków. X. Do art. inż. <i>Kossutha</i> .—XI, XII, XIII i XIV. Kaplica pomnikowo-grobova dla ś. p. <i>Karola Scheiblera</i> , projekt konkursowy bud. <i>P. Brukalskiego</i> i <i>M. Tołwińskiego</i> . — Cztery drzeworyty w tekście do art. Przewietrzanie lokali publicznych (str 90).	

Zeszyt V. — Maj.

— G. KAMIENSKI. Kształki szmerglowe i ich zastosowanie w fabrykach	97
— K. OBRĘBOWICZ. Oznaczenie naprężeń (napięć) wywołanych działaniem sił prostopadłych do przekroju (c. d.)	100
— A. GRABOWSKI. Pogląd na naturę i teorię farbiarstwa	104
— Przegląd kongresów, wystaw, konkursów i t. p. Międzynarodowa wystawa elektryczna w Wiedniu 1883 r. VI. Przyrządy stosowane w elektroterapii. Dział elektro-chemiczny, przez <i>Wł. Kozłowski</i> inż.	106
Powtórny konkurs międzynarodowy na projekt pomnika dla <i>Wiktor'a Emanuela II</i> , w Rzymie	108
— Krytyka i bibliografia. Wyniki teorii mostów i ich zastosowanie, objaśnione na przykładach, <i>R. Krohn'a</i> . Część II, mosty łukowe, przez <i>M. Thullie'go</i>	109
Zarys bibliografii ogólnej przemysłu naftowego, <i>S. Guliszambarowa</i>	110
Słownik kolejowy	110
Nowe książki. Francuskie za luty 1884 r., Niemieckie za marzec 1884 r.	110
— Przegląd wynalazków, ulepszeń i celn. robót. Drogi żelazne. Nowy system budowy d. ż. miejskich	110
Nowsze systemy parowozów bez palenisk, w szczególności, parowozy systemów <i>Francq'a</i> i <i>Honigmann'a</i>	111
Cukrownictwo. Sprawozdanie z czasopism cukrowniczych za ostatnie 3 kwartały 1883 r., (dok.) przez <i>J. Piaseckiego</i>	113
Oczyszczanie wody rzecznej w cukrowni „ <i>Łubna</i> “, sposobem <i>Berenger'a</i> i <i>Stingl'a</i>	115
Kopalnictwo. Nafta jako paliwo	116
Budownictwo. Słupy z żelaza lanego	117
Urządzenia telefonowe. Napowietrzna lina telefonowa	117

	Str.
— Kronika bieżąca. Cukrownia „ <i>Cielce</i> “	117
Cukrownia „ <i>Kremeńczuki</i> “	118
Cukrownia „ <i>Ludwików</i> “	118
Cukrownia „ <i>Łukow</i> “	118
Posiedzenia sekcji II Warsz. Oddziału Tow. popier. przem. i handlu	118
Stacje meteorologiczne kolejowe	118
Konkurs na projekt dworca gościnnego w Krynicy	118
Zaproszenie do przedpłaty	118
Kursa gorzelnicze w Żabikowie	119
IV Zjazd przyrodników i lekarzy polskich w Poznaniu	119
Szkoły politechn. i Instytuty techn. w Austrii	119
Międzynarodowa wystawa silnic i maszyn warsztatowych dla drobno-go przemysłu	119
Wystawy elektryczne krajowe	119
Budowy publiczne w Londynie	119
Pamiętnik I Zjazdu techników polskich	119
Międzynarodowy kongres elektro-techników	119
Rozwój dróg żelaznych w Niemczech, Alzacji i Lotaryngii	119
<i>Juliusz Pintsch</i>	119
Nekrologia. <i>Feliks Księgarski</i>	120
Sprostowania do art. inż. <i>K. Obrębowicza</i>	120
— Sprawozdania fabryk cukru z kampanii 1883/4 r., przez <i>H. Witzbeka</i>	121

— Dwie tablice rysunków. XV. Do art. inż. *G. Kamińskiego* (str. 97). — XVI. Filtry *Berenger'a* i *Stingl'a* w cukrowni „*Łubna*“. Projekt d. ż. miejskiej w N. Yorku.

Zeszyt VI. — Czerwiec.

— W. TRĄPSZO. Kilka uwag, dotyczących oszczędnego zużycia paliwa w patentowanych paleniskach systemu <i>Konst. Hochman'a</i>	129
— K. OBRĘBOWICZ. Oznaczenie naprężeń (napięć) wywołanych działaniem sił prostopadłych do przekroju (c. d.)	133
— M. PACANOWSKI. O oznaczaniu spójcznika soku podczas przerobu buraków	138
— Z. KISLAŃSKI. Projekt teatru dla zakładu leczniczego w Ciechocinku, bud. <i>K. Kozłowski</i>	140
— Nowe książki. Francuskie za marzec i kwiecień 1884 r.— Niemieckie za kwiecień 1884 r.	141
— Przegląd wynal., ulepszeń i celn. robót. Drogi żelazne. Nowsze systemy parowozów bez palenisk, w szczególności, parowozy systemów <i>Francq'a</i> i <i>Honigmann'a</i> (dok.)	141
Mechaniczny kontroler rozchodu wody ze zbiorników zabudowań wodnych na d. ż., pomysłu inż.-mech. <i>Karola Brauna</i> .	143
Kotły i silnice parowe. Kocioł rurowy o płomieniu zwrotnym, systemu <i>Pelestot'a</i>	144
Motor <i>Hoffmeister'a</i>	144
Górnictwo. Zamrażanie kurzawki	145
Postępy w zakresie hutnictwa żelaza	146
Wytrzymałość materiałów. Doświadczenia nad wytrzymałością drzew iglastych	146
Cukrownictwo. Eliminacja (wydzielenie), przez <i>J. Piaseckiego</i>	147
— Kronika bieżąca. Wydajność kopalni węgla w Królestwie Polskim, w r. 1883, przez <i>Winc. Choroszewskiego</i> , inż.-górn.	148
Przyrząd dezynfekcyjny, pomysłu <i>G. Nobes'a</i>	151
Posiedzenie gorzelnicze sekcji II Warsz. Oddz. Tstwa pop. przem. i handlu	151
Wzór szematu dla ilości mas cukrowych i produktów pokampanijnych	150—151
Posiedzenia cukrownicze sekcji II Warsz. Oddz. Tstwa pop. przem. i handlu	152
Tunel Hudsonski	152
Sprostowania odnoszące się do części art. inż. <i>K. Obrębowicza</i> „Oznaczenie naprężeń i t. d.“, podanej w zeszytce za maj r. b.	152
— Trzy tablice rysunków. XVII. Widok główny teatru dla zakładu leczniczego w Ciechocinku (fotodruk). XVIII. Przekrój poprzeczny i plany tegoż teatru.—XIX. Do działów pisma: „Przegląd wynalazków, ulepszeń i t. d.“ i „Kronika“. Cztery drzeworyty w tekście.	